

Villányi László: Folyótól folyóig

Lábass Endre Varázslók pálcája című beszélgetéssorozatának Villányi Lászlóról szóló epizódjában a kérdező egy személyes élménnyel vezette fel az estet, amelyben a költő mintegy *emlékezetbe égett* képként jelenik meg: „*Vannak emberek, akiknek van egy kiemelt emlékhelyük, és ezen az emlékhelyen maradnak örökre. A Villányi Lacinak is van egy ilyen helye: a győri pályaudvar...*” A megidézett szerző új kötete (az Új Forrás Könyvek-sorozatban kiadott *Folyótól folyóig*) ugyanilyen megörökített pillanatokot vonultat fel.

Az ajánlások által kialakuló szellemi közegbe vegyülve, illetve a prózaversekben megelevenedő jelenetekbe merülve az olvasó is felülhet arra a bizonyos biciklire, ami oly sokszor felbukkan a szövegekben, és amelynek útja nem csupán egymásba mosódó tereken vezet keresztül, hanem egymásra csúszó idősíkokon is. A ciklushatárokat nélkülöző, egy lélegzetre befogadható (mégis elidőzésre készítő) anyag nyolcszor nyolc elágazó, mégis egy pontba tartó csapásirányra oszlik; hiszen valóban egyívású, közös medret mélyítő beszédfolyamokról van szó, melyek úgy ömlenek a másikba, hogy nem gyengítik a lassú hömpölygés sodrását. Az említett ajánlások egy-egy barátira vagy szellemi társra fókuszálnak, miközben a szerző személyes szálakkal szövi át az éppen központba állított alak kontextusát. Az így létrejövő félfikciós szövegszervezés, valamint beleérző lírai hangoltság különleges, egyszerre intim és távolságtartó atmoszférát teremt, melyben mindinkább a gyerekkor és a megélt élet között húzódik a versek homályból feltisztuló horizontja.

A megérkező, A száműzött, A hazatérő, A visszatérő, A kivándorolt címek is mind ezt az oda-vissza ingázó elbeszéléstechnikát példázzák, ugyanakkor fel is vázolják a kötet poétikai sarokpontjait, melyeket összekötve bejárhatjuk a Villányi-féle bensővé tett érzéki/szellemi vidék tágas tájegységeit. „Néha úgy sejtette, mérhetetlen messzeségből vándorolt, / elhozva magában egy másvalakit, akinek élete véget / ért a kezdeteknél, pontosabban benne folytatódott... gyakorta bizonytalan, kinek az idejében létezik, / s amíg csak időnként érzékeli a másikat, addig az betéve / tudja őt...” – szól a Lévai Ádámnak ajánlott, keresztbekötött vagy közössé avatott emléktörődék. Alapvetően tehát transzcendens találkozások íródnak versbe, túlmisztifikáló gesztusok és nagyzó módorosságok nélkül, azzal a türelmes természetességgel, amely nem sürget semmiféle stílusbravúrt – képletesen szólva *a folyó megszokott sodrását* nem szakítja meg semmilyen vízesés, inkább *a benne hullámzó ritmus* lesz a meghatározó, fluktuáló erő, melynek hatására a felkavart, újra meg újra átmosott hordalék törmelékes anyaga észrevétlenül, csendesen ülepszik le a lélekben.

A könyv illusztrátora, Kárpáti Tamás Jézus-grafikákkal és szimbolikus bárányábrázolásokkal egészíti ki a kötet koncepcióját, stációkká emelve az egyébként köznapi fordulatokra épülő szövegeket. „Elég időt kapott, hogy felépítse belső városát, / miért ne dicsérné hát a teremtődést, keservét, / kínjait is, nélkülük nem élhetné a derűt se...” „...kiszabott idejét tékozolta, egyre homályosabban látta / önmagát, gyenge lett volna kérnie: fogadj el engem, megtérőt.” – így a Rilkének, illetve Vásárhelyi Anzelmnek címzett passzusok kéretlen konfessziói, amelyek mindvégig ott keringenek a szellős sorok között. „A szél ott fúj, ahol akar, hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön és hova megy.” – olvashatjuk János Evangéliumában; valamiképpen a Villányi-versekben is ez a láthatatlan mozgatóerő hajtja *folyótól folyóig* a szerző alakváltozatait, fodrozza folyamatosan a töltésről szemlélt víz tükörképeinek felszínét. „...lassan tolt a biciklit, / s mikor felült rá, érzékelnie kellett az első kerék / laposságát, csak eljut valameddig, gondolta, furcsa / hangokkal gurult egyik utcáról a másikra, éppen annyi / levegője maradt, hogy sötétedés előtt még elérje otthonát.” (*Levegő*)

A látszólag súlytalan, eszköztelen stiliztika mélyén, valamint az elbeszélés oldottsága, fesztelensége mögött tehát fajsúlyos, béklyózó emlékek és élmények lappanganak, amelyek csak az írás interszjektív szellemi szublimációjával terelhetők össze. Ez a szelíd folyamszabályozás pedig az emlékezés mellett a számadás jegyében telik. Addig a pontig kell hát tekernünk, ahol a folyókon átívelő híd lábához támaszthatjuk a biciklit. Legyen most ez az emlékhely a győri vasútállomás helyett, melyen átkelve úgy vélhetjük „valójában nincs is halál, csak visszatérés a másik létezésbe.”

Vigília 2014/7